

Informační prameny a fondy

Základy budování fondu
Knihy a e-knihy ve fondu

25. 2. 2022

předzpětná vazba

Co nás dnes čeká?

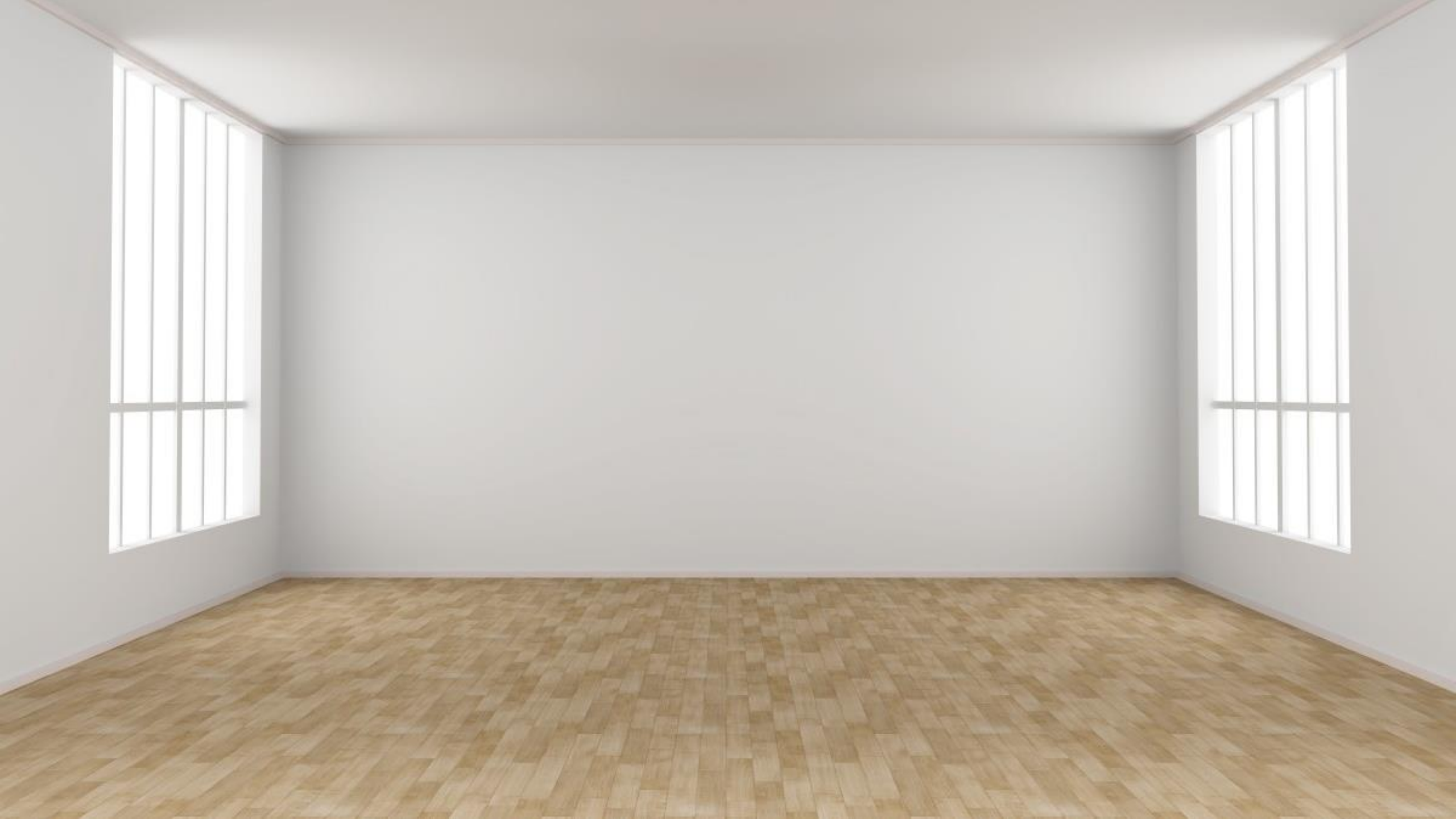
- základní teorie budování fondu
- kniha vs elektronická kniha
- formáty, podoby, možnosti – a problémy
- aktuální stav u nás i v zahraničí

Mgr. Tomáš Marek
marek@kisk.cz

Základy budování fondu

- **jaký to má smysl?**
- knihovna jako zprostředkovatel vědění
- skrze vlastní fondy i externí informační zdroje
- garant kvality informací

- nemůžu mít všechno -> musím se rozmýšlet
- *akviziční politika*

Akviziční politika

Akviziční politiku ovlivňuje:

- složení obyvatel obce
- zvláštní podmínky v místě
- potřeby stávajících i potenciálních cílových skupin
- aktuální požadavky uživatelů
- kvalita, aktuálnost a rozsah stávajícího fondu
- služby a fondy knihoven v blízkém okolí
- zapojení knihovny do systému regionálních funkcí

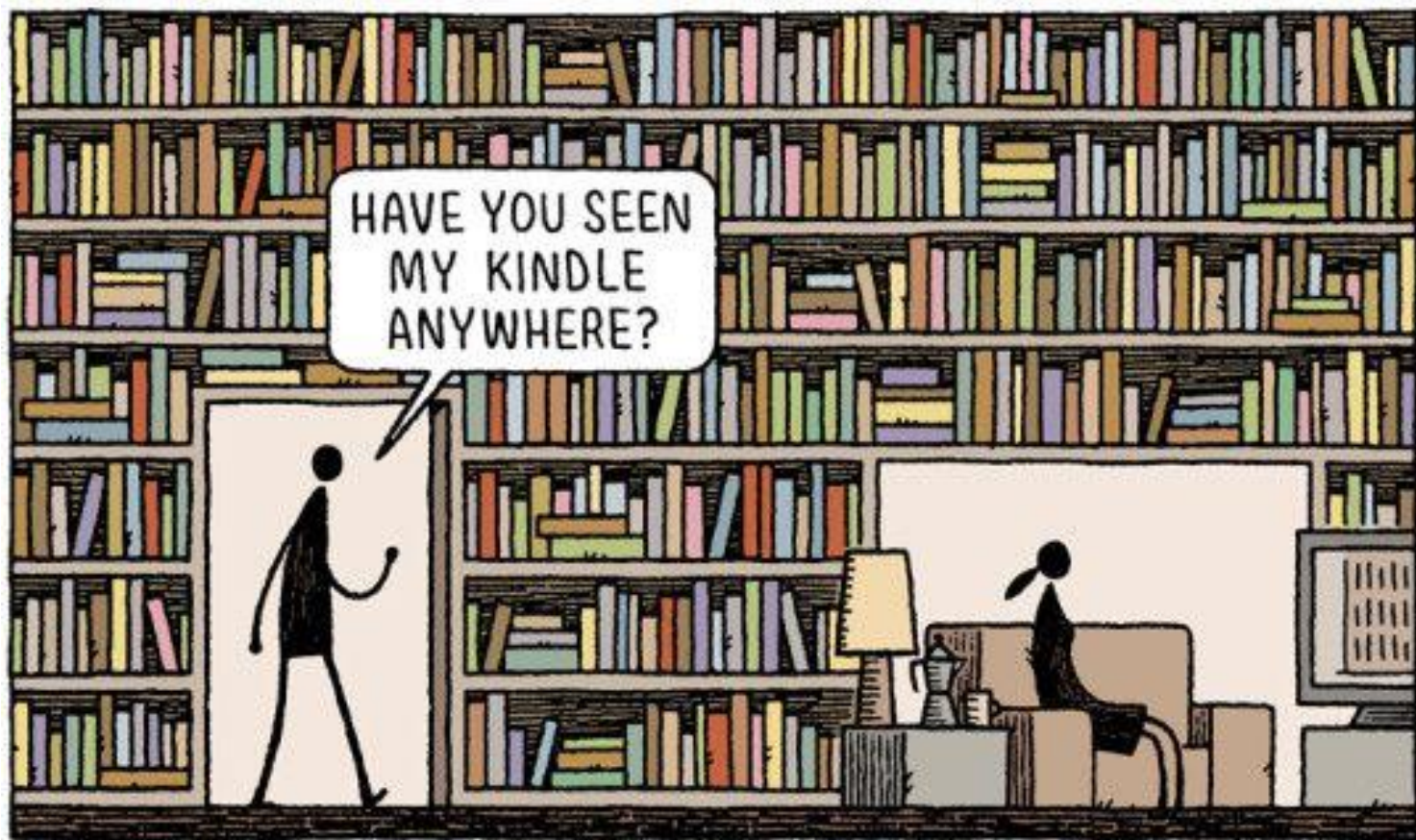
Problematika budování

- *budování fondu je náročný proces*
 - analýza potřeb a požadavků
 - různé druhy fondů _____
 - typy dokumentů a nosičů
 - organizace a stavění fondu
 - prostorové požadavky
 - ochrana fondu a životnost
- knihovní
 - dokumentografický
 - faktografický
 - *univerzální / oborový*
 - *historický, konzervační*
 - *digitální, rezervní,...*
 - *podle typu dokumentů*

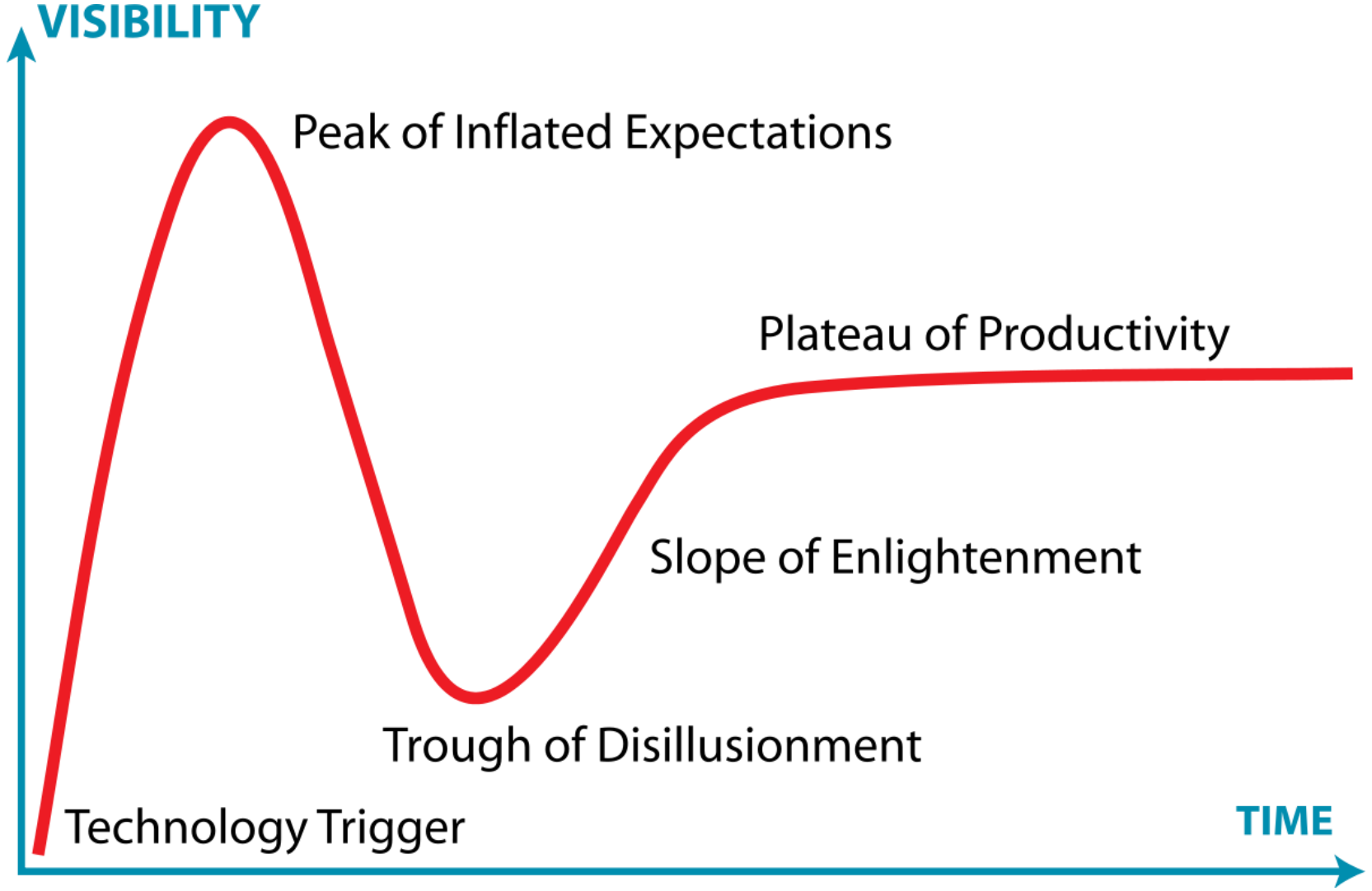
Standard pro dobrý fond

- *menší fondy*
- tvorba fondu
- typy a formy
- rozsah fondu
- financování
- revize a vyřazování ([CREW](#))
- hodnocení využití

TOM GAULD

Co je to e-kniha?

[Kniha](#) v digitální podobě, tedy vytvořená v počítači (tzv. born digital) nebo vzniklá digitalizací tištěného dokumentu. Je možné ji číst buď online nebo offline (tj. ve čtecím zařízení, např. ve čtečce elektronických knih, tabletu, mobilním telefonem). – *TDKIV*

Knih nebo **e-knih**?

Máte **čtečku**
elektronických
knih?

Používáte čtečku
pravidelně?

Výhody a nevýhody

e-knih oproti

klasickým knihám?

tištěná kniha	e-kniha
čtení bez technického zařízení	musím mít technické zařízení
nezávislost na el. energii	závislost na el. energii
omezené množství knih s sebou	mohu mít celou knihovnu
složitá tvorba kopie, není identická s originálem	jednoduchá kopie, věrná kopie originálu
poznámky = zničení originálu	uživatelské poznámky, možnost stažení
není FT vyhledávání, jen obsah a rejstříky	možnost vyhledání ve FT
kniha je osobní	e-kniha je neosobní (?)
ztráta knihy = nutnost koupit novou	možnost stáhnout si znovu (licence)
omezený počet výtisků (dotisk)	neomezený počet výtisků (archiv)
papír má omezenou životnost	životnost e-dokumentu (?)
jen text a obrázky, chybí interaktivita	text + rozšířený obsah, propojení s jinými el. dokumenty
půjčování knih - ano	půjčování e-knih – ano, ale...

tištěná kniha	e-kniha
čtení bez technického zařízení	musím mít technické zařízení
nezávislost na el. energii	závislost na el. energii
omezené množství knih s sebou	mohu mít celou knihovnu
složitá tvorba kopie, není identická s originálem	jednoduchá kopie, věrná kopie originálu
poznámky = zničení originálu	uživatelské poznámky, možnost stažení
není FT vyhledávání, jen obsah a rejstříky	možnost vyhledání ve FT
kniha je osobní	e-kniha je neosobní (?)
ztráta knihy = nutnost koupit novou	možnost stáhnout si znovu (licence)
omezený počet výtisků (dotisk)	neomezený počet výtisků (archiv)
papír má omezenou životnost	životnost e-dokumentu (?)
jen text a obrázky, chybí interaktivita	text + rozšířený obsah, propojení s jinými el. dokumenty
půjčování knih - ano	půjčování e-knih – ano, ale...

Nové rozměry knih

Výhody | Nové rozměry knihy

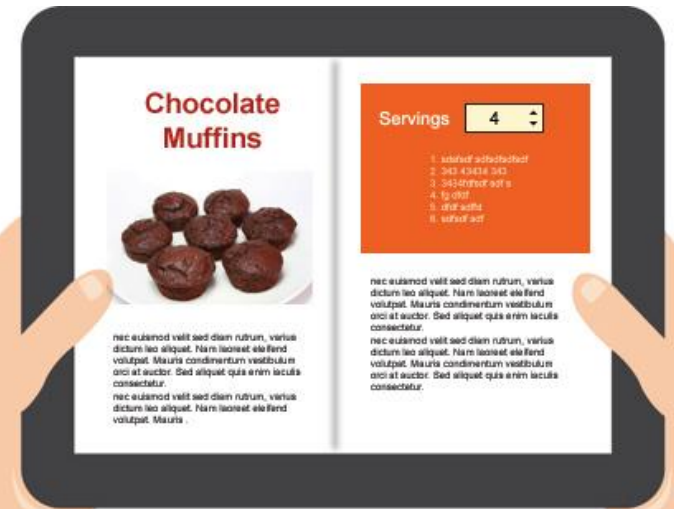
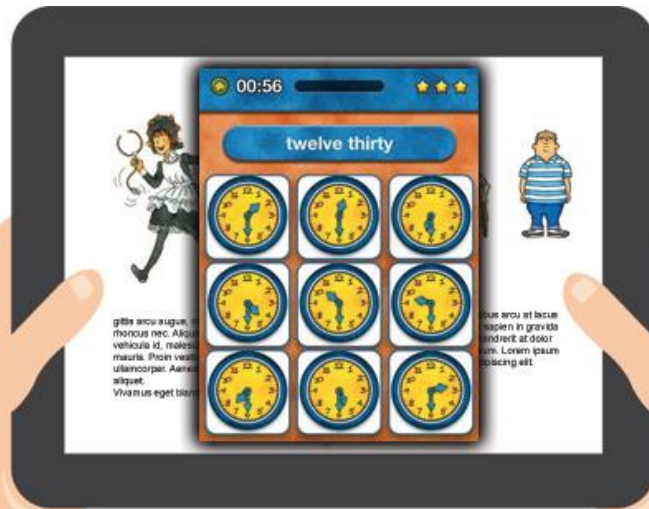
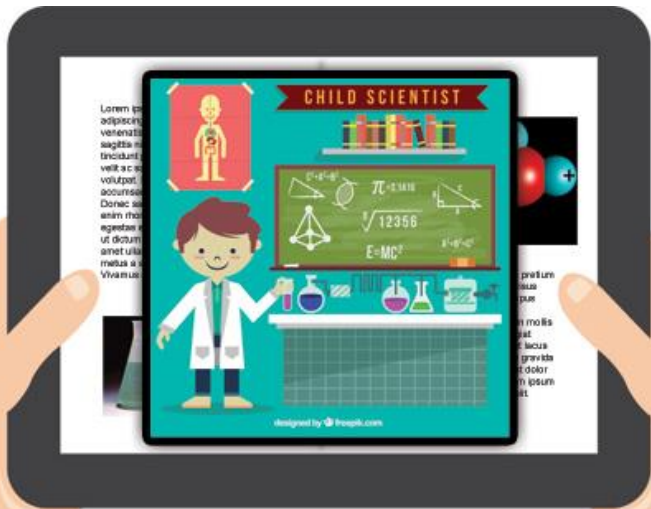
“It’s the limit of the e-book format. **The e-book is a stupid product.** It is exactly the same as print, except it’s electronic. There is no creativity, no enhancement, no real digital experience. [...] We, as publishers, have not done a great job going digital. We’ve tried. We’ve tried enhanced or enriched e-books – didn’t work. We’ve tried apps, websites with our content – we have one or two successes among a hundred failures. I’m talking about the entire industry. We’ve not done very well.”

Výhody | Nové rozměry knihy

- *actionable-ISBN (ISBN-A)*
 - *QR kódy v tištěných knihách, AR časopisy*
 - e-knihy často pouhá konverze z tištěných knih
 - e-kniha by měla přinést novou kvalitu
 - vložený AV a interaktivní obsah atp.
-
- linkování na slovníky
 - fulltext, vyhledávání
 - poznámkování, značkování
 - *vychází z vlastností zařízení, ne z e-knihy jako formátu...*

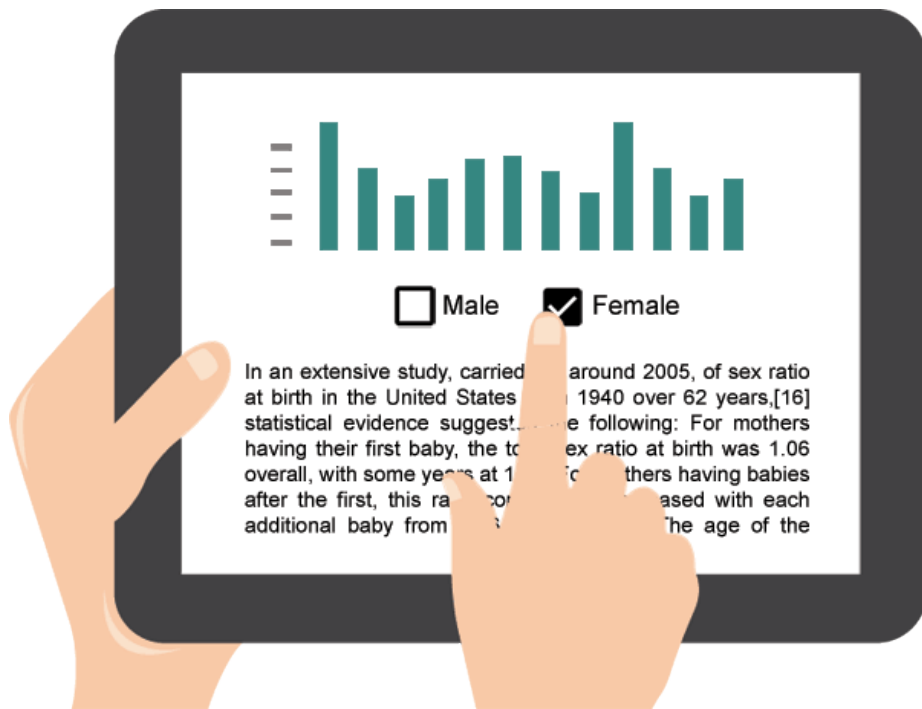
Výhody | Nové rozměry knihy

- Apple iBooks Author -> Pages
- Book Widgets
- otevřené webové standardy (HTML5)

Výhody | Nové rozměry knihy

- pop-up widgety
- page widgety

Setkali jste se v rámci e-knihy
s nějakým **interaktivním**
prvkem?

Jednoduchá kopie

Stáhli jste si někdy
pirátskou kopii komerčně
dostupné knihy?

muni.cz/go/iskb05

Nevýhody | Jednoduchá kopie

- pro nás možná výhoda
 - pro knihovnu další vrstva problémů k řešení
 - ale pro autora/vydavatele?
-
- pirátství e-knih
 - *Library Genesis*
 - co s tím?

[RU](#)

[FORUM](#) ▼

[DOWNLOAD](#) ▼

[UPLOAD](#) ▼

[LAST](#) ▼

[OTHERS](#) ▼

[TOPICS](#) ▼

Library Genesis^{2M}

Current alias domains are [libgen.rs](#), [libgen.is](#), [libgen.st](#). Update your bookmarks!

[A guide to effective catalog searching](#)

Try [Libgen Desktop](#) application!

[Letter of Solidarity](#)

Search!

Search in :

- [LibGen \(Sci-Tech\)](#) [Scientific articles](#) [Fiction](#)
 [Comics](#) [Standards](#) [Magazines](#)

LibGen Search options:

Download type: ▼

View results: Simple Detailed

Results per page ▼

Search with mask (word*): No Yes

Search in fields [The column set default](#) Title Author(s) Series

Publisher Year ISBN Language MD5 Tags Extension

DRM | Ochrana e-knih

- DRM - *digital rights management*
- DRM chrání před kopírováním, tištěním a sdílením
- DRM svazuje obsah s osobou a ekosystémem
- DRM neumožňuje půjčovat knihy přátelům
(až na omezené a specifické výjimky)

Moje knihy

Obchod

Zakoupené (1)

Ukázky (7)

Seznam přání (3)

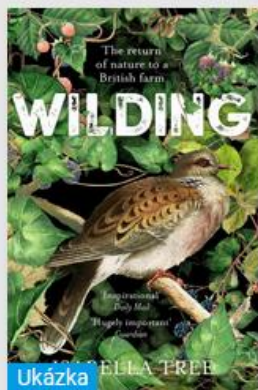
Nezařazeno na policičky (8)

Vytvořit policičku

Knihy ve vaší knihovně (8)

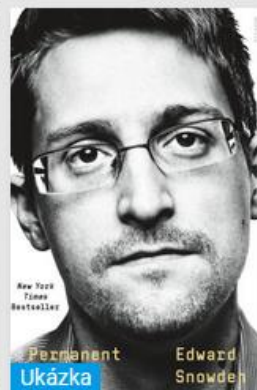
Data Visualization ...
Juuso Koponen a Jona...

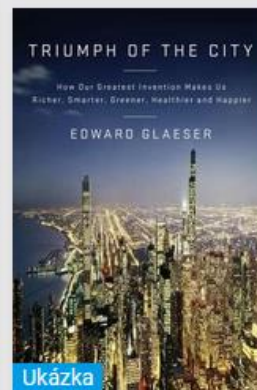
Wilding
Isabella Tree
★★★★★ 1 248,26 Kč

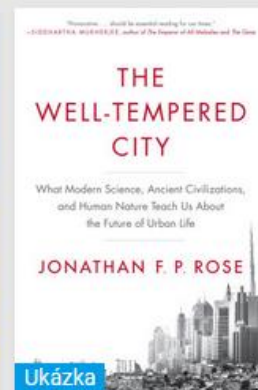
Being Digital
Nicholas Negroponte
★★★★★ 344,46 Kč

Permanent Record
Edward Snowden
★★★★★ 243,56 Kč

Triumph of the City
Edward Glaeser
★★★★★ 379,62 Kč

The Well-Tempere...
Jonathan F. P. Rose
★★★★★ 215,54 Kč

The Information D
Clay A. Johnson
★★★★★ 183,5

NICHOLAS NEGROPONTE
New York Times Bestseller

Ukázka
Being Di
Nicholas M
★★★★

Export knihy

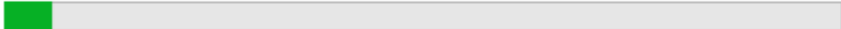
Exportovaný soubor ACSM je chráněný a je nutné ho otevřít pomocí aplikace Adobe Digital Editions. [Další informace](#)

Zrušit **Exportovat soubor ACSM pro PDF**

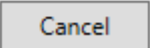
JONATHAN F. ROSE
Ukázka
The In
Clay A. .
★★★★

 Digital Editions ✕

Fulfilling Data_Visualization_Handbook

Downloading Content...

 Cancel

DRM | Typy DRM

- **Adobe DRM** – EPUB a PDF, většina prodejců (Barnes & Noble, Google Play...), přístup skrze SW/HW třetích stran nebo Adobe Digital Editions
- **Amazon DRM** – Kindle, MOBI, *lending program*
- **Apple FairPlay DRM** – klasický Apple
- **Marlin DRM** – Panasonic, Sony, Phillips, Samsung; technologie nad otevřenými standardy, např. vydavatel učebnic KNO
- *žádné DRM* – sdílení je ale stále nelegální

DALŠÍ INFORMACE

Vydavatel

Pan Macmillan

Prodejce

Google Commerce Ltd

Datum publikování

3. 5. 2018

Strany

320

ISBN

9781509805112

Funkce

[Plynulý text](#)

Nejvhodnější pro

[web](#), [tablet](#), [telefon](#),
[čtečka](#)

Jazyk

angličtina

Žánry

[Nature / Animals /](#)

[Wildlife](#)

[Nature / Ecosystems &](#)

[Habitats / Wilderness](#)

DALŠÍ INFORMACE

Zabezpečení obsahu

Tento obsah je chráněn
technologii DRM.

Lze přidat do rodinné mediatéky

 [Další informace](#)

Přehled

[Nahlásit jako nevhodné](#)

DRM | Hlavní cíle a výhody

- kontrola distribuce e-knihy
- navázání na osobu, která knihu koupila
- navázání na ekosystém (Amazon -> Kindle)
- kontrola počtu zařízení (6)
- restrikce kopírování (Ctrl+C/Ctrl+V) – *viz Google Books*

DRM | Potíže a nevýhody

- kompatibilita: mám čtečku se supportem Amazon MOBI, ale stejně nemusím být schopen otevřít e-knihy přímo z Amazonu, tj. musím si koupit jejich zařízení...
- když změním zařízení, může se stát, že budu muset koupit všechny knihy znovu?
- nemám možnost vytvořit si záložní kopie
- *je to efektivní?*
- *není to šikana? -> není to kontraproduktivní?*

DRM | Potíže a nevýhody

Steve Jobs – [*Thoughts on Music*](#)

- DRM nebylo a nebude dokonalé, vždy se najde cesta kolem.
- DRM bolí nejvíc ty, kteří využívají obsah legálně. Nelegální uživatelé zůstávají nedotknuti.
- DRM restriktce povzbuzují lidi k tomu, aby hledali obsah bez restrikcí – což je většinou možné jen nelegálními cestami.

DRM | Case: Amazon ,Big Brother‘

DRM | Case: Amazon ‚Big Brother‘

- *červenec 2009*
- Amazon maže knihy Farma zvířat a 1984 (Orwell)
- na dálku, ze zařízení uživatelů, kteří si knihy koupili
- vydavatel neměl vyjasněná práva
- hlavní otázka: vlastníme obsah, který si koupíme?
- Justin Gawronski, 17 let
- kniha zmizela během přípravy úkolu do školy
- zůstalo mu jen kupa poznámek
- rozhodl se žalovat Amazon a uspěl

DRM | Case: Amazon ‚Big Brother‘

„Is Amazon, as a leading player in the burgeoning web services industry, an example of Fascism 2.0? And is Jeff Bezos, Amazon’s billionaire founder and CEO, a clean-shaven version of Josef Stalin?“

„Nobody – not Jeff Bezos or Big Brother – is forcing anybody to either buy the Kindle device or subscribe to the Amazon e-book service. The innocent victims of the bizarre Kindle switch could go out and use their refunded \$9.99 to buy the physical book at their local bookstore. At worst, then, this peculiar scandal is no more than a minor inconvenience that neither limits what books we read nor how we read them.“

House Of Gucci

2021 157 minut

Drama

★★★★★ 4

Půjčit ve 4K za 79,00 Kč

 Přidat do seznamu přání

Koupit ve 4K za 260,00 Kč

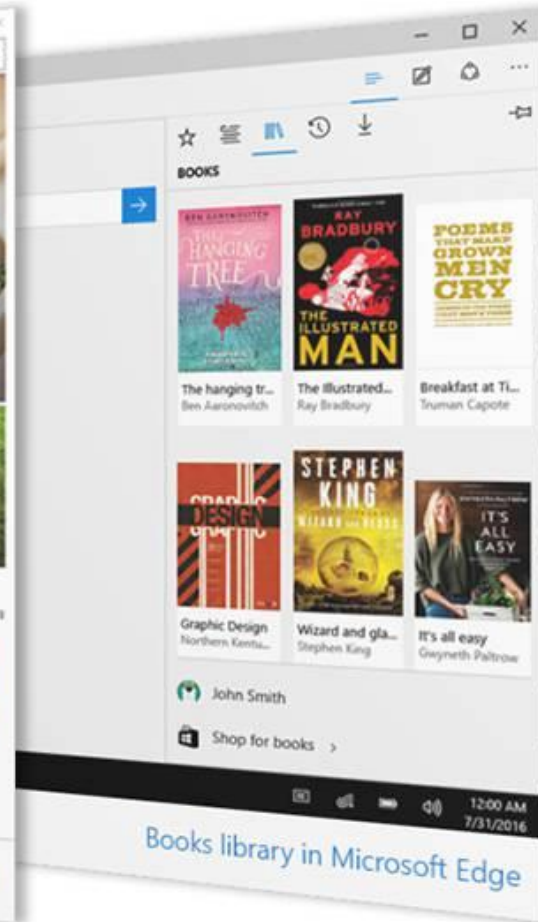
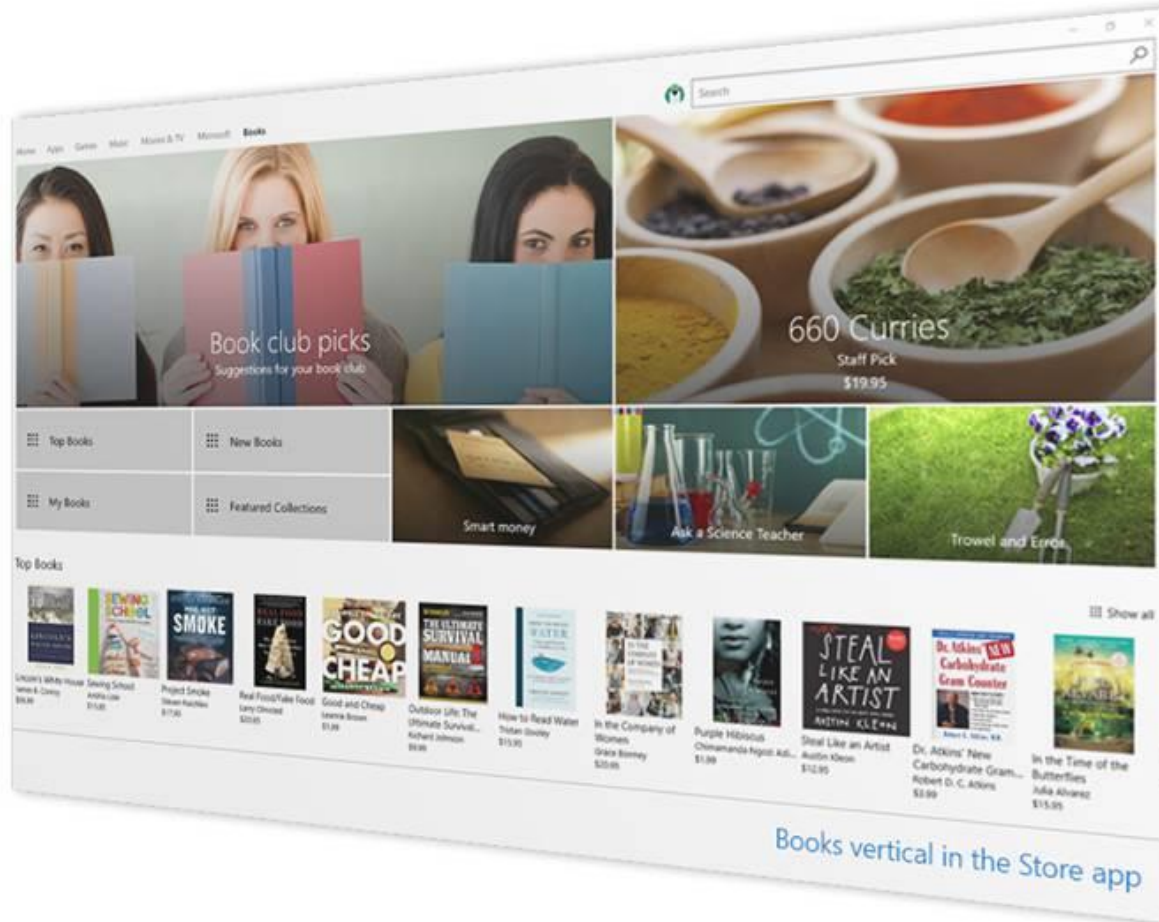
DRM | Case: Amazon vs Norsko

DRM | Case: Amazon vs Norsko

- Linn Nygaard si koupila Kindle ve VB
- vzala si ho domů do Norska
- nakupovala knihy, po pár měsících účet uzamčen
- knihy byly vymazány
- mnoho uživatelů takto funguje – Amazon to přechází
- většina prodejců neprodává, ale licencuje
- licenci mohou kdykoliv vzít zpět...

DRM | Case: Microsoft Store

DRM | Case: Microsoft Store

- MS se vrhl na e-knihy v roce 2007
- sekce MS Store se nikdy neujala
- 2019 se rozhodl sekci zavřít
- nakoupené knihy [mizí z knihoven uživatelů](#)
- díky DRM není cesta, jak je zachovat
- *refund* + 25 dolarů za anotace

DRM | Síla ochrany

- Mnoho DRM je prolomeno
- Existují pluginy do správců e-knih
- Labba + i ♥ cabbages

„This blog is intended to help anyone looking for free and simple software for removing DRM from their Kindle ebooks, stripping DRM from their Adobe Digital Editions ebooks, getting rid of DRM from their Barnes and Noble ebooks, freeing their Kobo ebooks of DRM, or decrypting their Fictionwise eReader ebooks.“

jak to udělat jinak?

DRM | Jiné varianty?

- varianta je bez DRM, neřešit to – *to většinou nejde*
- *steganografie* – viz [Machine Identification Code](#)
- **social DRM** – ochrana „strachem“
- digitální vodoznak ([Pottermore](#))
- u hudby či obrazu to je jednodušší, u textu naopak
- hrozí zásah do textu?
- Fraunhofer Institute – SiDiM (*zásah jako záměr*)

Seznam
tiskáren

DRM | Jiné varianty?

Digitální vodoznak

- Readable
viditelně a čitelně
- Obfuscated
viditelně ale nečitelně
- Imperceptible
primárně nezřetelně

47

Praesent ante erat, placerat et mattis eget, laoreet vitae mi. Nam rutrum ligula in est lacinia varius. Aenean at sapien sit amet urna lobortis auctor et eget quam. Duis cursus nunc ac nisl accumsan ultrices. Morbi nec fringilla libero, a ullamcorper nibh. Vivamus quis tellus in eros sollicitudin consequat et sit amet dui. Morbi interdum mi in tempus faucibus. Aenean sodales sit amet odio rutrum bibendum. Pellentesque et sodales elit. Nulla urna nunc, scelerisque a lacinia ac, vestibulum vitae turpis. Ut fringilla euismod diam, non laoreet felis hendrerit quis. Nulla facilisi. In eleifend volutpat ex, non euismod ligula vulputate ut.

Integer tempus fringilla bibendum. Aenean quis blandit mi. Vestibulum lobortis, lacus sit amet euismod cursus, risus mi porta purus, non sollicitudin sem tortor a turpis. Etiam quis eros malesuada, vulputate nunc in, sollicitudin sem. Ut felis ex, convallis et tristique in, suscipit ac tortor. Aenean blandit ut velit ut semper. Suspendisse consequat ut velit sit amet dictum. In tempor nisi massa, ut faucibus lectus dignissim vel.

Suspendisse consequat iaculis congue. Nulla ex ipsum, consequat vel magna non, dapibus tincidunt nisi. Cras ut lorem in velit condimentum egestas eu ac turpis. Nulla gravida, sapien id condimentum efficitur, ipsum risus ultricies mi, ut venenatis nulla nisl id velit. Nam sodales molestie feugiat. Donec ipsum massa, tincidunt eu leo id, facilisis posuere elit. Donec condimentum ligula at lobortis fermentum.

Praesent imperdiet augue non ornare vestibulum. In vitae maximus felis. Pellentesque ullamcorper mattis odio non tincidunt. Pellentesque vel ligula vitae sem fringilla rhoncus in id augue. Cras eget placerat est. Mauris fermentum quam neque, eu gravida nisl luctus eu. Sed placerat dui massa.

Fusce id nisl metus. Donec scelerisque ex malesuada, ullamcorper leo sed, ornare enim. Curabitur aliquam porttitor sapien, sed tristique nibh lacinia ut. Nulla sollicitudin rhoncus tellus sit amet eleifend. Integer in lobortis enim, in euismod lacus. Sed consectetur dui vitae felis scelerisque, in tempus tortor cursus. Suspendisse ac lacus eget metus ultrices accumsan commodo in lorem. Curabitur suscipit ut lacus in pulvinar. Mauris mattis dolor purus. Nulla mattis semper varius. Suspendisse eu ante egestas, tristique nunc id, ultricies lectus. Pellentesque habitant morbi tristique senectus et netus et malesuada fames ac turpis egestas. Curabitur tortor lacus, ullamcorper at dictum ut, egestas et lectus. Sed venenatis libero elit, at efficitur dolor blandit sed. Duis felis ex, venenatis ut auctor eget, tempus non nulla. Nullam interdum erat urna, nec vehicula est pretium at.

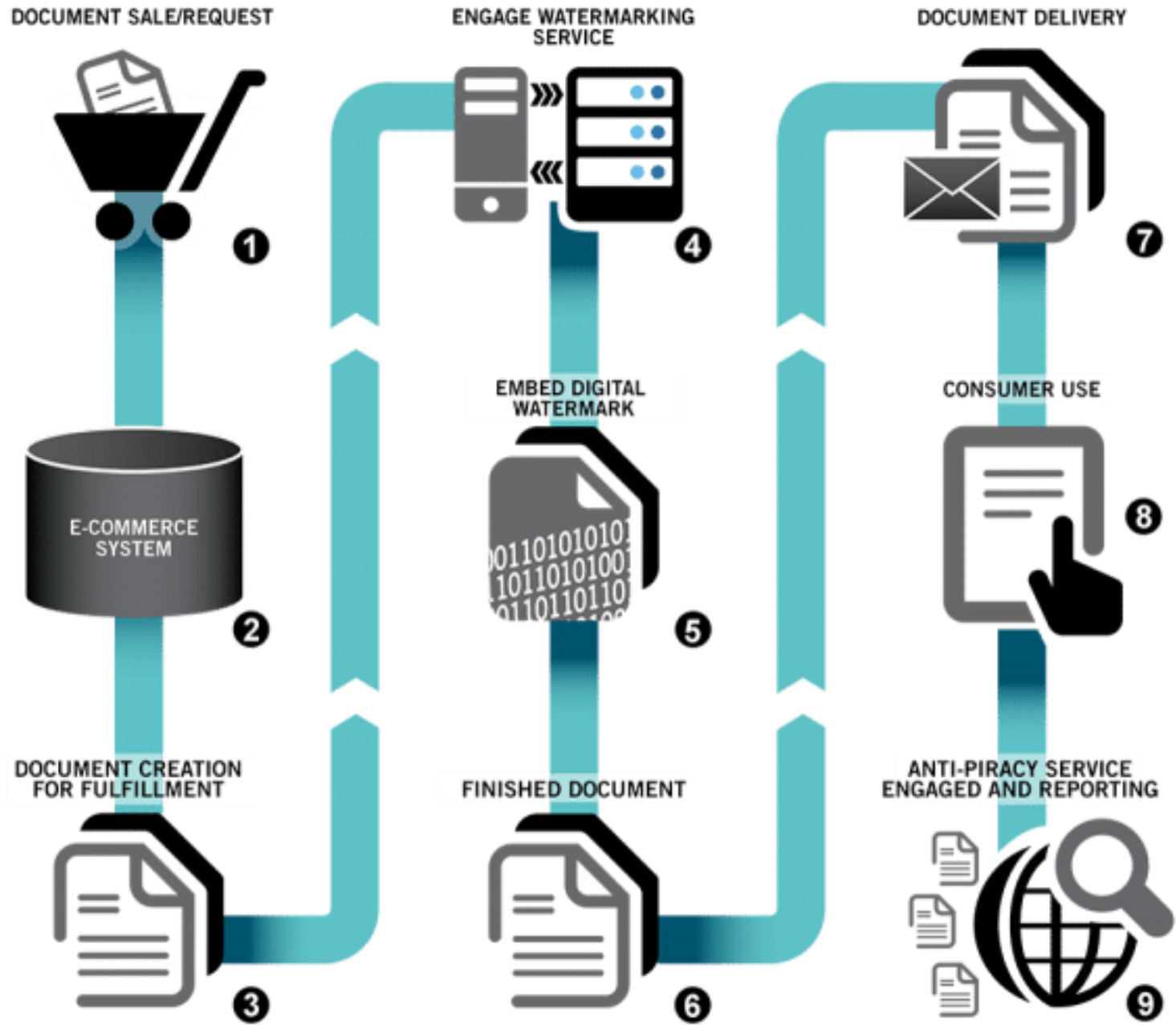
Phasellus commodo hendrerit leo, vitae dictum enim. Etiam venenatis massa ac diam facilisis, sed rutrum justo congue. Curabitur consequat, est nec porta pellentesque, nisi lacus sodales ex, at placerat ex elit id risus. Maecenas laoreet mauris sit amet lorem molestie consequat. Sed et pretium ipsum. Orci varius natoque penatibus et magnis dis parturient montes, nascetur ridiculus mus. Cras condimentum cursus mi, eget iaculis nisl imperdiet at.

Page footer with user information → username@emailaddress.com

Watermark embedded in illustration

Watermark embedded via kerning algorithm

Watermark embedded via leading algorithm

„Research on the impact of piracy mitigation techniques such as watermarking is virtually nonexistent. The only decent study I know of is the one that Prof. Imke Reimers of Northeastern University published last year using data from Rosetta Books and Digimarc. That was a peer-reviewed study published in a prestigious academic journal, the *Journal of Law and Economics*. She presented her paper at [Rosenblatt’s] copyright and technology conference this past January. The study showed a 14% increase in e-book sales with certain antipiracy measures in place. But it didn’t cover watermarking; it covered searching for unauthorized copies of e-books on the Internet based on metadata, such as filenames and book titles.

I believe that a few publishers have done their own studies of antipiracy techniques and are keeping the results confidential. I think it would serve the industry if there were more publicly available, independent, peer-reviewed studies of this type, and I’ve tried to pitch industry bodies on doing them, to no avail so far. But I’m confident that watermarking does work to reduce piracy, for the simple reason that savvy publishers like O’Reilly continue to use it. From my experience with O’Reilly, including as an author, I can say for sure that O’Reilly wouldn’t use a technique like that unless it believed that it works.“ [\[ZDROJ\]](#)

Zdroj
týdne

Standard Ebooks is a volunteer driven, not-for-profit project that produces new editions of public domain ebooks that are lovingly formatted, open source, and free.

Ebook projects like [Project Gutenberg](#) transcribe ebooks and make them available for the widest number of reading devices. Standard Ebooks takes ebooks from sources like Project Gutenberg, for-

